

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

แนวทางในการปฏิบัติ เรื่อง การรายงานธุรกรรม
สำหรับ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเออร์

แนวทางในการปฏิบัติ เรื่อง การรายงานธุรกรรม สำหรับ บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์

บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ เป็นสถาบันการเงินตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงมีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมตามมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยธุรกรรมที่ต้องรายงาน แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ธุรกรรมเงินสด ธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน และธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ซึ่งรูปแบบ หลักเกณฑ์และวิธีการในการรายงานธุรกรรม จะได้กล่าวไว้ในส่วนนี้

ข้อ ๑ ประเภทธุรกรรมที่ต้องรายงาน

บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ เป็นสถาบันการเงินที่ให้บริการคล้ายกับธนาคารพาณิชย์ แต่มีขอบเขตอันจำกัดในบางกิจกรรม โดยทั่วไป ธุรกรรมอันมีมูลค่า ที่เกิดขึ้นระหว่างบริษัทกับลูกค้า ได้แก่

- รับฝากเงินหรือรับเงินในรูปแบบใบรับฝากเงิน (Deposit Receipt), บัตรเงินฝาก (Certificate of Deposit), ตั๋วแลกเงิน (Bill of Exchange) และตั๋วสัญญาใช้เงิน (Promissory Note) และ จ่ายเงินคืนเมื่อทวงถามหรือครบกำหนดเวลา (การฝากเงินอย่างน้อยต้องมีระยะเวลาการฝาก ๑ ปีขึ้นไป)

- ให้สินเชื่อ/กู้ยืม
- รับชำระเงินและดอกเบี้ยคืน
- ขายทรัพย์สิน(รอการขาย)
- รับซื้อ ลดและขายลด ตราสารทางการเงิน

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ มีบทบัญญัติกำหนดให้บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ซึ่งเป็นสถาบันการเงิน ต้องรายงานธุรกรรมดังต่อไปนี้

(๑) ธุรกรรมเงินสด ได้แก่ ธุรกรรมอันมีมูลค่าที่ลูกค้าและบริษัทเงินทุน มีการส่งมอบหรือรับเงินสด แก่กัน ในมูลค่าตั้งแต่ สองล้านบาทขึ้นไป อาทิ

- ลูกค้านำเงินสดมาฝากเงินตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป
- บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ คืนเงินสดแก่ลูกค้าตามกำหนดเวลา หรือเมื่อลูกค้าทวงถามตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป
- บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ให้ลูกค้ากู้ยืมเงิน (อนุมัติสินเชื่อ)และส่งมอบเงินสดให้ลูกค้าตั้งแต่ สองล้านบาทขึ้นไป
- ลูกค้าซื้อทรัพย์สิน(รอการขาย) จากบริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ โดยชำระเป็นเงินสดตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป
- บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ รับเงินสดจากลูกค้า ซึ่งทำธุรกรรมซื้อตราสารทางการเงินที่บริษัทขายลด จำนวนสองล้านบาทขึ้นไป

โดยสรุป หากมีการทำธุรกรรม และมีการส่งมอบเงินสดให้แก่กันโดยตรง ไม่ว่าจะฝ่ายที่ส่งมอบจะเป็นลูกค้าหรือบริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ซึ่งมีจำนวนตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป บริษัทต้องรายงานธุรกรรมเงินสดต่อสำนักงาน

(๒) **ธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน**^๑ ได้แก่ ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน อันเป็นอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ที่เป็นยานพาหนะหรือเครื่องจักร **ที่สามารถประเมินราคาได้ตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป** อาทิ การให้สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์แก่ลูกค้าผู้ต้องการซื้อรถยนต์เพื่อใช้งานส่วนบุคคลหรือใช้ในธุรกิจ ซึ่งรถยนต์คันหนึ่งคันใดหรือหลายคันรวมกันนั้นมีราคาประเมินตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป

การขายทรัพย์สินหรือการขายที่เป็นอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์เป็นยานพาหนะหรือเครื่องจักร ที่มีราคาประเมินตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป

การให้สินเชื่อโดยมีหลักประกันเป็นอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์เป็นยานพาหนะหรือเครื่องจักร ที่มีราคาประเมินอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างรวมกันตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป

(๓) **ธุรกรรมการโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์**^๒ ได้แก่ ธุรกรรมการโอนเงินให้ลูกค้าเงินฝากโดยตรงในกรณีที่ดินเงินฝากหรือรับเงินคืนจากตัวสัญญาใช้เงินครบกำหนด และมีมูลค่าตั้งแต่เจ็ดแสนบาทขึ้นไป หรือในกรณีที่มีการใช้ระบบบาทเน็ต โอนมูลค่าเงินตามคำสั่งของลูกค้า หรือโอนเพื่อลูกค้ารายหนึ่งรายใด ในมูลค่าตั้งแต่เจ็ดแสนบาทขึ้นไป

^๑ หมายเหตุ หลักการรายงานธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน ให้นำหลักการของแนวทางปฏิบัติของธนาคารมาปรับใช้ ดังนี้

๑ กรณีธุรกรรมหนึ่ง เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหนึ่งตัวทรัพย์สิน ให้รายงานเมื่อ ทรัพย์สินนั้น มีราคาประเมินตั้งแต่ ห้าล้านบาทขึ้นไป อาทิ กรณีมีการจดจำนองที่ดินหลายแปลง และแต่ละแปลงมีราคาประเมินตั้งแต่ ๕ ล้านบาทขึ้นไปทั้งสิ้น บริษัทฯ ก็สามารถรายงานรวมกันใน ๑ ฉบับ

๒ กรณีธุรกรรมหนึ่ง เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหลายตัวทรัพย์สินร่วมกัน ให้รายงานเมื่อ ทรัพย์สินทุกตัวทรัพย์สิน มีราคาประเมินรวมกัน ตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป อาทิ กรณีที่มีการจดจำนองที่ดินหลายแปลง แต่ละแปลงมีราคาประเมินต่ำกว่าห้าล้านบาท แต่เมื่อรวมกันแล้ว มีราคาประเมินรวมทั้งสิ้นห้าล้านบาทขึ้นไป บริษัทฯมีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงาน โดยรายงานรวมกันใน ๑ ฉบับ

๓ กรณีธุรกรรมหนึ่ง เกี่ยวข้องกับที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างในอนาคต ให้พิจารณารายงานเฉพาะ กรณีที่ดินเปล่า(ไม่รวมมูลค่าสิ่งปลูกสร้างในอนาคต) มีราคาประเมินตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป

๔ กรณีธุรกรรมหนึ่ง เป็นการเพิ่มวงเงินในการกู้ยืม ซึ่งเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินค้ำประกัน ซึ่งได้เคยรายงานธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน ในสัญญากู้ยืมฉบับแรก(ก่อนเพิ่มวงเงิน)มาแล้ว ไม่ต้องรายงานอีก เนื่องจาก สำนักงาน พิจารณาถึงมูลค่าราคาประเมินทรัพย์สินเป็นหลัก มีมูลค่าการกู้ยืมในสัญญา

๕ กรณีธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินหนึ่ง บริษัทฯเคยรายงานต่อสำนักงานแล้ว ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน (เปลี่ยนชื่อเจ้าของทรัพย์สิน) บริษัทฯต้องรายงานต่อสำนักงาน แต่หากเป็นการเปลี่ยนชื่อผู้กู้ยืมในสัญญา ซึ่งมีได้กระทบต่อสิทธิในทรัพย์สิน บริษัทฯไม่ต้องรายงาน)

๖ กรณีมีการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่มีราคาประเมินตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป โดยบริษัทฯสละสิทธิ์หลังมอบให้ลูกค้าไปดำเนินการโอนที่สำนักงานที่ดินเอง โดยไม่มีเจ้าหน้าที่บริษัทฯไปด้วย บริษัทฯยังคงมีหน้าที่รายงานธุรกรรมดังกล่าวอยู่

๗ กรณีธุรกรรมการไถ่ถอนหลักประกันอันเป็นทรัพย์สินที่มีราคาประเมินตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป เนื่องจากมีการปิดบัญชีชำระหนี้ บริษัทฯต้องรายงานต่อสำนักงาน

๘ กรณีที่บริษัทฯได้เคยรายงานธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่มีราคาประเมินตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป มายังสำนักงานแล้ว ต่อมา มีการทำธุรกรรมครั้งใหม่กับทรัพย์สินเดิมอีก (อาจเป็นกรณีทำสัญญาจำนองครั้งใหม่ในชื่อลูกค้ารายอื่น เนื่องจากจากทรัพย์สินจำนองมีชื่อเจ้าของหลายราย ซึ่งแต่ละรายได้ทำสัญญาจำนองในส่วนที่ตนเป็นเจ้าของร่วม) บริษัทฯไม่จำเป็นต้องรายงานธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นอีก

๙ กรณีธุรกรรมที่ใช้สิทธิเช่าทรัพย์สิน เป็นหลักประกันการกู้ยืม และมูลค่าสิทธิการเช่านั้น มีราคาตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป บริษัทฯต้องรายงานต่อสำนักงาน และหากสิทธิการเช่านั้นสิ้นสุดลง โดยต่อมาได้มีการต่อสัญญาเช่าครั้งใหม่ ซึ่งมีมูลค่าตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไปและมีผลให้เกิดธุรกรรมครั้งใหม่ตามสิทธิการเช่านั้น ถือเป็นสิทธิเหนือทรัพย์สินครั้งใหม่ ที่บริษัทฯต้องรายงานธุรกรรมต่อสำนักงาน

๑๐ กรณีที่เป็นธุรกรรมการจำนองที่ดินจำนวนหลายแปลง และมีการไถ่ถอนแต่ละแปลงไม่พร้อมกันในคราวเดียว ให้บริษัทฯรายงานธุรกรรมเมื่อการไถ่ถอนแต่ละครั้ง เป็นการไถ่ถอนทรัพย์สินที่มีราคาประเมินถึง ห้าล้านบาทขึ้นไป

๑๑ กรณีที่มีธุรกรรมเกี่ยวกับการไถ่ถอนจำนอง และบริษัทฯมีการสละสิทธิ์ไถ่ถอนจำนองไว้ แม้ลูกค้าจะมารับโฉนดหรือเอกสารสิทธิที่ดินในภายหลัง ก็ให้ถือว่า วันที่บริษัทฯสละสิทธิ์ไถ่ถอน เป็นวันที่ทำธุรกรรม เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงสิทธิเหนือทรัพย์สินตามกฎหมายเกิดขึ้นในวันที่บริษัทฯสละสิทธิ์ปลดจำนอง.

^๒ ปัจจุบัน บริษัทเงินทุน ใช้ระบบบาทเน็ต เพื่อโอนมูลค่าเงินให้แก่ลูกค้าด้วย

(๔) **ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย**^๓ หมายถึง ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง และให้หมายความรวมถึงการพยายามกระทำธุรกรรมดังกล่าวด้วย

สำหรับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยนี้ มีกระบวนการขึ้นตอนและแนวทางการใช้ดุลยพินิจที่แตกต่างจากธุรกรรมเงินสดและธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยจะได้ระบุไว้ในหัวข้อต่อไป

ข้อ ๒ แนวทางการพิจารณาธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

เนื่องจากธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เป็นธุรกรรมที่อาจเป็นจุดเริ่มต้นในการตรวจพบความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินหรือความผิดมูลฐาน และการตรวจสอบธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย จำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาว่ามีเหตุอันควรพิจารณาว่า เป็นธุรกรรมที่ผิดปกติและควรส่งรายงานต่อสำนักงานหรือไม่ ทั้งนี้ บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ อาจพิจารณาพฤติกรรมในการทำธุรกรรมดังต่อไปนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการตรวจสอบเพื่อรายงานเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อไป^๔

๒.๑ พฤติกรรมที่อาจใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาตรวจสอบข้อมูลลูกค้าและการทำธุรกรรม

(๑) ลูกค้าขอออมเงิน(ไม่ว่าในรูปแบบใดก็ตาม)จำนวนมาก โดยไม่สอดคล้องกับฐานะหรืออาชีพที่ระบุในข้อมูลการแสดงตน

(๒) ลูกค้าขอออมเงิน(ไม่ว่าในรูปแบบใดก็ตาม) โดยมีพฤติกรรมที่จะขอแยกออกเป็นหลายธุรกรรม และขอออมเงินในนามของบุคคลอื่นด้วย เพื่อกระจายเงินออมไปยังชื่อผู้ออมรายอื่น ซึ่งทำให้ดูซับซ้อนกว่าการทำธุรกรรมออมเงินโดยทั่วไป อย่างไม่มีความจำเป็น

(๓) ลูกค้าถือเงินสดมาทำธุรกรรมในจำนวนมาก ซึ่งโดยปกติ ลูกค้าที่ทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันจะไม่ถือเงินสดมาทำธุรกรรมในจำนวนมากขนาดนี้

(๔) ลูกค้าพยายามปกปิดข้อมูลสำคัญ อาทิ แหล่งรายได้ หรือระบุข้อมูลที่ไม่ชัดเจน อาทิ ระบุอาชีพรับจ้างทั่วไป หรือไม่ประกอบอาชีพ หรือหลีกเลี่ยงการแสดงหลักฐานสำคัญ โดยพยายามร้องขอให้ใช้หลักฐานอื่นที่มีได้ออกโดยหน่วยงานรัฐแทน

(๕) ลูกค้านำเงินสดจำนวนมากหรือโอนเงินจำนวนมาก หรือดำเนินการด้วยวิธีใดๆ เพื่อปิดบัญชีเงินเชื่อ(ที่มีวงเงินสินเชื่อสูงมาก) ในระยะเวลาอันสั้น (ที่ไม่ใช่การโอนหนีไปยังสถาบันการเงินอื่น) ซึ่งผิดปกติไปจากพฤติกรรมของลูกค้าที่ขอสินเชื่อทั่วไป

(๖) กรณีที่บริษัท ตรวจสอบพบก่อนอนุมัติสร้างความสัมพันธ์หรือทำธุรกรรม หรือตรวจพบในภายหลังว่า ผู้ประสงค์จะสร้างความสัมพันธ์หรือทำธุรกรรม หรือลูกค้า มีความเกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย หรือการกระทำความผิดที่หน่วยงานของรัฐแจ้งรายชื่อไว้ หรืออยู่ในระหว่างกระบวนการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือขอให้

^๓ เป็นธุรกรรมที่ ไม่จำกัดวงเงินและประเภทในการรายงาน

^๔ พฤติกรรมที่ระบุในแนวทางปฏิบัตินี้ เป็นเพียงแนวทางให้ผู้ปฏิบัติ ใช้ในการพิจารณาตรวจสอบรายละเอียดของลูกค้าและธุรกรรมให้มากขึ้น ซึ่งหากตรวจสอบแล้วพบว่า ด้วยข้อมูลของลูกค้าและเหตุผลในการทำธุรกรรม ทำให้พบว่า ไม่มีเหตุอันควรรายงาน เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ผู้ปฏิบัติก็ไม่จำเป็นต้องรายงานเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงาน

ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งในกรณีนี้บริษัทฯ ต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยต่อสำนักงาน

หมายเหตุ : ในกรณีที่บริษัทเห็นว่า มีพฤติกรรมอื่นนอกเหนือไปจากแนวทางในข้อนี้ ที่ทำให้บริษัท พิจารณาว่า ลูกค้านั้นทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย บริษัทก็สามารถส่งเป็นรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยมายังสำนักงานได้

๒.๒ แนวทางในการพิจารณาระบุข้อเท็จจริงในการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

(๑) กรณีที่มีการตรวจพบธุรกรรมครั้งใดครั้งหนึ่ง ที่เชื่อได้ว่า มีเหตุอันควรสงสัย ก็ให้บริษัทดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้นตามขั้นตอน และรายงานธุรกรรมนั้นๆ เป็น ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย และระบุถึงเหตุหรือข้อมูลที่ทำให้ใช้ดุลยพินิจรายงาน

(๒) กรณีที่มีการตรวจสอบพฤติกรรมหลายครั้ง จนทำให้บริษัทใช้ดุลยพินิจว่า บุคคลที่ทำธุรกรรมนั้น มีพฤติกรรมที่เข้าข่าย มีเหตุอันควรสงสัย (มีเหตุผลว่า การทำธุรกรรมที่มีลักษณะผิดปกติหลายครั้ง นำมาซึ่งความผิดปกติและมีเหตุอันควรสงสัย) บริษัทควรพิจารณารายงานธุรกรรมครั้งสุดท้ายในบรรดาธุรกรรมหลายครั้งของลูกค้านั้นๆ พร้อมกับอ้างอิงธุรกรรมครั้งก่อนๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน ในช่องที่ให้ระบุถึงเหตุผล อันเป็นเหตุให้บริษัทใช้ดุลยพินิจว่า เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย อาทิ ลูกค้านิติบุคคล ก ทำธุรกรรมถือเงินสดจำนวนมาก (อาจจะครั้งละหลายล้านบาท) มาชำระหนี้เงินกู้ยืมกับบริษัท หลายครั้ง (ในที่นี้ขึ้นอยู่กับความถี่ของธุรกรรมของธุรกรรมของลูกค้านั้นๆ) จนพิจารณาได้ว่าเป็นธุรกรรมที่ผิดปกติสำหรับลูกค้านิติบุคคล กรณีนี้ บริษัทจึงใช้ดุลยพินิจว่า ลูกค้านิติบุคคล ก มีการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ในการรายงาน บริษัทควรเลือกรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเพียง ๑ ครั้ง โดยอาจพิจารณาระบุข้อมูลธุรกรรมครั้งสุดท้าย ในการทำธุรกรรมหลายครั้งที่ผ่านมา และอ้างอิง ธุรกรรมชำระเงินสดครั้งก่อนทุกครั้ง(ซึ่งผิดปกติ)ที่ตรวจพบ ไว้ในการแสดงถึงเหตุผล ในการรายงาน โดยไม่จำเป็นต้องรายงานเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ตามจำนวนการทำธุรกรรมของลูกค้านั้นๆ ทั้งหมด เป็นต้น

๒.๓ การกำหนดกระบวนการตรวจสอบและรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ตามมาตรา ๑๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบข้อ ๒ (๒) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดว่า เมื่อมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินและพบว่า เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามมาตรา ๑๓ วรรคหนึ่ง (๓) ให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยโดยการส่งแบบรายงานไปยังสำนักงาน ปปง. **ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีเหตุอันควรสงสัย**

“วันที่มีเหตุอันควรสงสัย” หมายถึง วันที่สถาบันการเงินทราบถึงธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ซึ่งคือวันที่ผู้บริหารระดับสูงทราบถึงธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (ผู้บริหารระดับสูง หมายถึง ผู้บริหารหรือกรรมการผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อแทนสถาบันการเงิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๐ วรรคสอง^๔ รวมตลอดถึงบุคคลผู้ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารหรือกรรมการผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อแทนสถาบันการเงินด้วย)

^๔ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สถาบันการเงินต้องกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนหรือกระบวนการพิจารณาตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าและทำความเข้าใจเสนอผู้บริหารระดับสูงเพื่อพิจารณาอนุมัติการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ตามมาตรา ๑๓ (๓) แบ่งเป็น ๒ กรณี ดังนี้

๑) การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเมื่อผู้มีหน้าที่รายงานพบเหตุอันควรสงสัยเอง

กล่าวคือ เมื่อมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินและพบว่าเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยให้สถาบันการเงินรายงานการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยโดยการส่งแบบรายงานไปยังสำนักงาน ป.ง. **ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีเหตุอันควรสงสัย**

“**วันที่มีเหตุอันควรสงสัย**” หมายถึง วันที่สถาบันการเงินทราบถึงธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ดังนั้น การเริ่มนับระยะเวลา ๗ วัน ให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้บริหารระดับสูงทราบถึงธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ซึ่งก็คือวันที่ผู้บริหารระดับสูงได้ตรวจสอบ วินิจฉัยและอนุมัติการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไปยังสำนักงาน ป.ง.

๒) การรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยเมื่อผู้มีหน้าที่รายงานได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐาน ซึ่งแบ่งเป็น ๒ กรณี ดังนี้

๒.๑) กรณีได้รับแจ้งคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินจาก สำนักงาน ป.ง. สำนักงานตำรวจ หรือ สถานีตำรวจ สถาบันการเงินสามารถใช้ดุลพินิจในการพิจารณา โดยอาจตรวจสอบการทำธุรกรรมของลูกค้ารายที่มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นย้อนหลังนับตั้งแต่วันที่ได้รับคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวโดยใช้กระบวนการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ทั้งนี้ เพื่อทราบถึงเหตุอันควรสงสัยในการทำธุรกรรมของลูกค้ารวมถึงผู้รับประโยชน์ที่แท้จริงของลูกค้าหรือผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับลูกค้าที่เกิดขึ้นก่อนได้รับคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากสำนักงาน ป.ง. หากพบว่าการทำธุรกรรมใดก่อนนั้นหรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้องมีเหตุอันควรสงสัย ให้สถาบันการเงินพิจารณารายงานเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยโดยการส่งแบบรายงานไปยังสำนักงาน ป.ง. **ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีเหตุอันควรสงสัย**

“**วันที่มีเหตุอันควรสงสัย**” หมายถึง วันที่สถาบันการเงินทราบถึงธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ดังนั้น การเริ่มนับระยะเวลา ๗ วัน ให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้บริหารระดับสูงทราบถึงธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ซึ่งก็คือวันที่ผู้บริหารระดับสูงได้ตรวจสอบ วินิจฉัยและอนุมัติการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยไปยังสำนักงาน ป.ง.

๒.๒) กรณีได้รับแจ้งคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากหน่วยงานของรัฐอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐาน เช่น สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ท. สำนักงาน ป.ป.ส ให้สถาบันการเงินพิจารณารายงานเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยโดยการส่งแบบรายงานไปยังสำนักงาน ป.ง. **ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีเหตุอันควรสงสัย**

มาตรา ๗๐ วรรคสอง “ความประสงค์ของนิติบุคคลย่อมแสดงออกโดยผู้แทนของนิติบุคคล”

กองกำกับและตรวจสอบ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“วันที่มีเหตุอันควรสงสัย” หมายถึง วันที่สถาบันการเงินทราบถึงธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย สำหรับกรณีนี้ วันที่สถาบันการเงินทราบ หมายถึง วันที่ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากหน่วยงานของรัฐ

ดังนั้น การเริ่มนับระยะเวลา ๗ วัน ให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ การตรวจสอบ วินิจฉัย และอนุมัติควรต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยไม่ชักช้า อย่างไรก็ตาม ใดก็ดี สถาบันการเงินต้องกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนหรือกระบวนการพิจารณาตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าและทำความเข้าใจเสนอผู้บริหารระดับสูงเพื่อพิจารณาอนุมัติการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยให้แล้วเสร็จโดยเร็ว (ทั้งนี้ไม่ควรเกิน ๗ วัน)

ขั้นตอนการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

บริษัทฯ มีหน้าที่ในการตรวจสอบธุรกรรมทั้งหมดของลูกค้าแต่ละราย เพื่อพิจารณาว่า ในการทำธุรกรรมแต่ละครั้ง หรือแต่ละกลุ่มธุรกรรมของลูกค้า มีความผิดปกติอันจะเข้าข่ายเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ซึ่งต้องรายงานต่อสำนักงานหรือไม่ โดยกระบวนการในการตรวจสอบธุรกรรมจนถึงการส่งรายงานต่อสำนักงาน ควรกำหนดเป็นขั้นตอนที่สอดคล้องกับบทบัญญัติในกฎกระทรวง ว่าด้วย การบริหารความเสี่ยงและการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ เมื่อมีการตรวจพบพฤติกรรมการทำธุรกรรมที่ผิดปกติของลูกค้ารายหนึ่งรายใด

ขั้นตอนที่ ๒ ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลของลูกค้า เช่น ความสอดคล้องของมูลค่าในการทำธุรกรรมกับข้อมูลรายได้หรือฐานะทางเศรษฐกิจของลูกค้า ประกอบกับความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในการลงทุนในขณะนั้น รวมถึงปัจจัยอื่นๆ ที่สถาบันการเงินอาจนำมาพิจารณาตามนโยบายและแนวทางของสถาบันการเงิน

ขั้นตอนที่ ๓ ดำเนินการตรวจสอบพฤติกรรมการทำธุรกรรมของลูกค้าที่ผ่านมา ว่ามีการทำธุรกรรมลักษณะเดียวกันนี้ในครั้งก่อนมาน้อยเพียงใด หรือมีเหตุอันควรสงสัยอื่นใดเพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ ๔ รายงานผลการตรวจสอบและผลการวิเคราะห์ให้แก่ผู้บริหารมีอำนาจในการตรวจสอบธุรกรรมที่อาจมีเหตุอันควรสงสัยของลูกค้า

ขั้นตอนที่ ๕ กรณีที่เห็นควรรายงานต่อสำนักงาน ผู้บริหารที่มีอำนาจดังกล่าว ลงนามอนุมัติเพื่อส่งรายงานธุรกรรมของลูกค้า เป็น ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

หมายเหตุ: ทั้งนี้สถาบันการเงินอาจปฏิบัติตามขั้นตอนดังกล่าวตั้งแต่ ๑ ขั้นตอนขึ้นไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละองค์กร แต่หากเป็นกรณีที่ได้รับแจ้งคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐาน (ยกเว้นคำสั่งของสำนักงาน ป.ป.ง.) สถาบันการเงินไม่ต้องตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม โดยเมื่อได้รับคำสั่งดังกล่าวควรเสนอเรื่องให้ผู้บริหารที่มีอำนาจอนุมัติเพื่อรายงานเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยทันที

ข้อ ๓. ผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรม แบบรายงานและวิธีส่งรายงานธุรกรรม

ในการรายงานธุรกรรมของลูกค้า ต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีแนวทางในการกำหนด แบบรายงาน ระยะเวลาส่งรายงาน และผู้กรอกแบบการรายงาน ดังนี้

ตาราง ๑ : แบบรายงาน ระยะเวลาการส่ง และผู้จัดทำรายงาน^๖

แบบรายงาน	ระยะเวลาส่งรายงาน
ปง ๑-๐๑	ภายใน ๗ วันนับแต่วันถัดจากวันที่ ๑๕ และวันสิ้นเดือนของเดือนที่มีการทำธุรกรรม
ปง ๑-๐๒	ภายใน ๗ วันนับแต่วันถัดจากวันที่ ๑๕ และวันสิ้นเดือนของเดือนที่มีการทำธุรกรรม
ปง ๑-๐๓	ภายใน ๗ วันนับแต่วันที่เกิดเหตุอันควรสงสัย

ตาราง ๒ : จำนวนเงินสด มูลค่าธุรกรรมและแบบรายงานธุรกรรม^๗

ประเภทธุรกรรม	จำนวนเงินสด/มูลค่าธุรกรรม	แบบรายงาน
ธุรกรรมเงินสด	ธุรกรรมที่ใช้เงินสดตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป	ปง ๑-๐๑
ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน(เฉพาะอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ที่สามารถประเมินราคาได้)	ทรัพย์สินที่มีราคาประเมินตั้งแต่ห้าล้านบาทขึ้นไป (ไม่ต้องพิจารณาถึงมูลค่าของการทำธุรกรรม)	ปง ๑-๐๒
ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย	ไม่จำกัดจำนวนครั้ง จำนวนเงินสด หรือมูลค่าธุรกรรม	ปง ๑-๐๓

วิธีการส่งรายงานธุรกรรม

- ก. ยื่นรายงานธุรกรรมต่อเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงาน
- ข. ส่งรายงานธุรกรรมตามแบบรายงานทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ โดยมีหลักฐานการส่งที่ชัดเจนหรือส่งทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษ (EMS) หรือไปรษณีย์เอกชน ซึ่งสามารถตรวจสอบผู้รับปลายทางได้
- ค. ส่งรายงานธุรกรรมเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ กำกับและส่งด้วยวิธีที่สำนักงานประกาศกำหนด

^๖ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๔ (พ.ศ.๒๕๕๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒

^๗ ตามกฎกระทรวงกฎกระทรวงกำหนดจำนวนเงินสดและมูลค่าทรัพย์สินในการทำธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๙.

ข้อ ๔ ธุรกรรมที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรายงาน

หลักเกณฑ์สำหรับธุรกรรมที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องรายงาน เป็นไปตามข้อบัญญัติในกฎกระทรวงออกตามความพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๔๓) และที่แก้ไขเพิ่มเติมออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

ข้อ ก. ธุรกรรมที่กระทำโดยบุคคลหรือองค์กรที่ได้รับยกเว้น กล่าวคือ ธุรกรรมที่ลูกค้าได้แก่บุคคลหรือองค์กรต่อไปนี้ เป็นธุรกรรมที่ได้รับยกเว้น ไม่ต้องรายงาน

ก-๑ พระมหากษัตริย์ พระบรมราชินีนาถ พระรัชทายาท หรือพระบรมวงศ์ตั้งแต่ชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไปจนถึงชั้นเจ้าฟ้า

ก-๒ รัฐบาล ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

ก-๓ มูลนิธิ ดังต่อไปนี้

- มูลนิธิชัยพัฒนา
- มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ
- มูลนิธิสายใจไทย

ข้อ ข. ธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน ประเภทอสังหาริมทรัพย์ ที่เป็นการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการได้มาโดยการครอบครองตามมาตรา ๑๓๘๒ (การครอบครองปรปักษ์) หรือมาตรา ๑๔๐๑ (การระงับยอม) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ข้อ ค. ธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินประเภท อสังหาริมทรัพย์อื่น ที่ไม่ใช่ เรือกำปั่น เรือที่มีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟ หรือรถยนต์ที่มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป แพน ยานพาหนะ เครื่องมือหรือเครื่องจักรกล และธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัล

ข้อ ง. ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการดังต่อไปนี้

- (ง-๑) การบริการรับชำระเงินแทนเฉพาะที่มีมูลค่าน้อยกว่าเจ็ดแสนบาท
- (ง-๒) การบริการเครือข่ายบัตรเครดิต
- (ง-๓) การบริการเครือข่ายอีดีซี
- (ง-๔) การบริการสวิตซ์ซิงในการชำระเงิน
- (ง-๕) การบริการหักบัญชี
- (ง-๖) การบริการชำระดุล
- (ง-๗) การบริการหักบัญชีเช็ค ดราฟต์ ตัวแลกเงิน ตัวสัญญาใช้เงิน และตราสารทางการเงิน

หมายเหตุ: ๑. ธุรกรรมที่ได้รับยกเว้นตามข้อ ก. ได้รับยกเว้นทุกธุรกรรม

๒. ธุรกรรมที่ได้รับยกเว้นตามข้อ ข- ง ได้รับยกเว้นเฉพาะธุรกรรมที่ใช้เงินสด และธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน โดยไม่รวมถึงธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย”

ข้อสังเกต

กรณีนี้ ธุรกิจหนึ่งธุรกิจใด ตรงกับหลักเกณฑ์การรายงานธุรกรรมมากกว่า ๑ รายการ ให้พิจารณา ดังนี้

ข้อ ก. กรณีที่มีการทำธุรกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่มีราคาประเมินตั้งแต่ ๕ ล้านบาทขึ้นไป และ ธุรกิจที่ใช้เงินสดตั้งแต่ ๒ ล้านบาทขึ้นไป อาทิ ลูกค้ายทำธุรกรรมเงินสด ซื้อทรัพย์สินรอการขาย ที่บริษัทประกาศขาย (สามารถรายงานได้ทั้งแบบ ๑-๐๑ และ ๑-๐๒)

การรายงานธุรกรรม : กรณีนี้ ให้บริษัทรายงาน ทั้งธุรกรรมเงินสด ในแบบรายงาน ปง ๑-๐๑ และรายงานธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน ในแบบรายงาน ปง ๑-๐๒ ด้วย (ทั้งนี้บริษัทยังคงมีหน้าที่ในการตรวจสอบธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยอยู่)

ข้อ ข. ธุรกิจเกี่ยวกับเงินสด หรือธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สิน เป็นธุรกรรมที่มีมูลค่าตามตามหลักเกณฑ์ที่ต้องรายงาน และบริษัทก็พิจารณาว่า เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยด้วย (สามารถรายงานได้ในแบบ ๑-๐๑/แบบ ๑-๐๒ และ ๑-๐๓)

การรายงานธุรกรรม : กรณีนี้ ให้บริษัทรายงานธุรกรรมดังกล่าว ทั้ง ๒ ฉบับ กล่าวคือ รายงานทั้งแบบรายงานตามที่กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์วงเงินไว้ (แบบ ๑-๐๑ หรือ แบบ ๑-๐๒ แล้วแต่กรณี) และรายงานเป็น ธุรกิจที่มีเหตุอันควรสงสัย (ตามแบบ ๑-๐๓) ด้วย

ข้อ ๕. การเก็บรักษาข้อมูลการรายงานธุรกรรม

ผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรมต้องเก็บรักษา สำเนารายงานธุรกรรม (กรณีรายงานด้วยวิธีการส่งทางไปรษณีย์ หรืออื่น ใด สำนักงาน) ที่ได้รายงานต่อสำนักงาน หรือเก็บรายงานธุรกรรมในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (กรณีรายงานโดยส่งเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์) ไว้เป็นระยะเวลาอย่างน้อย ๕ ปีนับแต่วันที่ลูกค้าทำธุรกรรม